

Bisschop Gerard de Korte over “Laudato Si”:

PAUS GEEFT INDRUKWEKKEND MOREEL KOMPAS VOOR BEHEER AARDE

Vanaf zijn verkiezing in maart 2013 heeft paus Franciscus gezorgd voor verrassingen. Zo was het al opvallend dat een jezuïet koos voor de naam Franciscus. Die naamkeuze vormde direct ook een programma. Het geloof in God en de vriendschap met Jezus Christus verbindt de paus voortdurend met een inzet voor de kwetsbaren, de armen en de natuur. De nieuwe encycliek vormt daar opnieuw een indrukwekkend bewijs van.

schepping als ons gemeenschappelijk huis

De titel van de nieuwe encycliek “Laudato Si” (“Geprezen zijt Gij”) is genomen uit het beroemde Zonnelied van Franciscus van Assisi. De ondertitel van de encycliek luidt: “om de zorg van ons gemeenschappelijk huis”.

De paus noemt in zijn rondzendbrief een aantal ontwikkelingen die hem zorgen baren (hoofdstuk 1). Ik noem de vervuiling van het milieu de klimaatcrisis, zorgen over voldoende schoon water, de teloorgang van de biodiversiteit en de ontbossing. Maar ook de sociaal-economische ongelijkheid in de wereld en de aantasting van de kwaliteit van leven. De paus noemt een antropocentrische versmalling en een eendimensionale technocratische globalisering als achtergrond van de ecologische en sociale crisis (hoofdstuk 3). Al eerder heeft de paus zijn zorgen geuit over een globalisering van de onverschilligheid. Het lijden van de medemens maar ook de aantasting van de aarde moeten wij beantwoorden met een “revolutie van de tederheid”. Tegenover de onverschilligheid plaatst de paus een globalisering van de barmhartigheid en de solidariteit.

integrale ecologie

Als antwoord op de crisis noemt Franciscus over het “evangelie van de schepping” (hoofdstuk 2). Het bijbels getuigenis spreekt over een scheppende en reddende God. In dat perspectief citeert de paus ook het Loflied van de schepselen (het Zonnelied) van Sint Franciscus (par.87). In dit lied spreekt de heilige van Assisi over de elementen van de schepping als broeders en zusters. Je kunt zeggen dat zo een christelijk holisme in beeld komt.. De hele schepping is verbonden in een broeder- en zusterschap. Naar breed katholiek besef heeft onze wereld een sacramentele gestalte. De schepping verwijst naar de Schepper.

Het gaat de paus om een “ integrale ecologie” (hoofdstuk 4) In zijn rondzendbrief verbindt de paus zo de micro-ethiek, de sociale ethiek en het thema van de duurzaamheid. Centrale noties uit het katholiek sociaal denken zijn hierbij aan de orde. Ik noem de waardigheid van de mens als schepsel Gods maar ook de aarde als Gods schepping. Wie de schepping schendt, schendt de Schepper. Als kinderen van één Vader zijn alle mensen geroepen tot solidariteit, met mensen in nood maar ook met alle bedreigde onderdelen van onze schepping. De paus vraagt expliciet om internationale solidariteit. Rijke naties moeten arme naties bijstaan bij het verduurzamen van het bestaan (hoofdstuk 5).

opdracht voor alle mensen

De paus richt zich natuurlijk tot alle rooms-katholieken. De rondzendbrief vormt een nieuwe stimulans voor de inzet van katholieken voor een meer rechtvaardige en duurzame wereld. Maar het spreken over “ons gezamenlijk huis” in de ondertitel van de encycliek maakt duidelijk dat de Romana alle mensen wil aanspreken. Niet alleen andere christenen en andere

gelovigen maar alle mensen van goede wil (par.13). Wij vormen samen één mensenfamilie (par.52).

mobiliseren spirituele en ethische kracht

Het beste uit de christelijke traditie moet worden opgediept om mensen te motiveren tot een meer duurzame levensstijl. Ik denk aan de rijke sacramentele traditie van de Orthodoxie. Door de doop van Jezus in de Jordaan, zo leert de orthodoxe spiritualiteit, zijn alle rivieren geheiligd. Ik noem ook de erfenis van de protestantse arts en theoloog Albert Schweizer met zijn motto: “eerbied voor alle leven”.

Het aanspreken van alle mensen, gelovig en ongelovig, impliceert dat het beste van de wereldgodsdiensten en levensbeschouwingen moet worden aangeboord om te komen tot een wereldomvattende scheppingsethiek. Het mobiliseren van de spirituele en ethische kracht van alle mensen is uitermate belangrijk. Christenen vertrouwen dan op Gods Geest die waait waarheen Hij wil en mensen kan vernieuwen. De Geest doorbreekt lethargie en moedeloosheid en geeft ons vreugde en vrede (par.222 e.v.).

moreel kompas

Het is goed te beseffen dat paus Franciscus primair spreekt als geestelijk en moreel leider. Zijn rondzendbrief is dan ook allereerst een spiegel om het eigen gedrag te toetsen en indien noodzakelijk te corrigeren. Velen in met name de westerse wereld hebben een “ecologische bekering” nodig (par. 216- 221) In dat kader spreekt de paus ook over het belang van een ecologische spiritualiteit en een verandering van levensstijl (hoofdstuk 6). De encycliek vormt een moreel kompas voor politici, ondernemers, wetenschapsmensen en technici om bij alle grote beslissingen een duurzame sociale gerechtigheid centraal te stellen.

De paus zal als eerste erkennen dat de vraagstukken complex en weerbarstig zijn. Er spelen grote belangen en problemen kunnen op verschillende manieren worden aangepakt (par.60-61). De Kerk stelt eerder indringende vragen dan dat zij stellige antwoorden geeft. “Laudato Si” wil een belangrijke christelijke bijdrage leveren aan de dialoog over de toekomst van onze wereld. Hopelijk zal de rondzendbrief van de paus rooms-katholieken en vele anderen mobiliseren om het echte verschil te gaan maken. Het duurzame beheer van ons “gemeenschappelijk huis” moet het doel zijn.

stappen in Nederland

Binnenkort zal de Nederlandse vertaling van de encycliek beschikbaar zijn. Er wordt gewerkt aan een leeswijzer bij de rondzendbrief om het gesprek in de parochies en religieuze gemeenschappen te vergemakkelijken.

De bisschoppen en de KNR werken ook aan materiaal voor liturgische, diaconale en missionaire werkgroepen.

De Kerk zal in haar contacten met politici, de wetenschappelijke wereld, werkgevers en vakbonden de grote thema's van de encycliek onder de aandacht brengen. Gezamenlijk zijn wij, geleid door Gods Geest, tot veel in staat.

Mgr. Dr. Gerard de Korte